

טוויילה תארפ

בבאלט המלכותי הבריטי

מאת ג'ון פרסיבל

הפיוט והדמיון העשיר. רק בקטעי הסולו של באסל ניכרים סימנים ליכולת המצאה של ממש. בסוף המערכה מוחמדוב נפרד מהכיסא, מתרומם ומחקה את תנועותיה של באסל. בסצינת הסיום הם ניצבים כל אחד בקצה אחר של שורת המושבים הראשונה - מחוה מאוד סימלית, כפי שמציינת גם התוכנית: "לבסוף הוא מוצא את מקומו - הרחק מהמרכז".

המערכה השלישית עשויה במתכונת תמונת באלט נטורליסטית מהמאה ה-19, עם זוגות מטיילים במיטב מחלצותיהם ומתנים אהבים בפארק. מוחמדוב רוקד עם באסל, ומזמין את עוזרו לתפוס גם הוא מקום. שוב מופיעים הירקות, הנזירות והעיניים המצוירות. באסל מוליכה תהלוכה של חסידיה לאיזו ממלכה דמיונית ויש במערכה זו גם סולו שמוזכר את הבאלט הסובייטי בימים הטובים של פעם.

לא עלה בידי טוויילה תארפ לשלב את כל היסודות המוזרים הללו למקשה אחת. צופים רבים לא הבינו מה ראו, בעצם, ולכן נצמדו לפן הברור ביותר - לרקדנים. הרקדנים מצוינים ובעיקר קומאקאוזה. על מוחמדוב קצת ריחמתי בתחילה, על שהוא חייב להופיע מול נער-פלואים רב מרץ זה, ובמערכה השנייה ממש נכמר לבי, ביודעי מה ישיבה ממושכת כזו עושה לשריריו. אבל ניכר בו שהוא עושה את תפקידו בסובלנות רבה, ובמערכה השלישית, כשניתנה לו תנועה יותר הולמת, הוא התקבל הרבה יותר טוב.

תארפ עבדה לא אחת עם להקות באלט, במקרה אחד אפילו יצרה כך את אחת מיצירותיה הגדולות - את "Deuce Coupe" ללהקת ג'ופרי (1972), אך יצירותיה הטובות ביותר נוצרו עבור להקתה המודרנית, והכוריאוגרפיה שלה לבאלט המלכותי לא מעניינת. כמו ביצירה קודמת שלה,

ממלא את תפקיד עוזרו - אדון לך-תביא, ודרסי באסל רוקדת בתפקיד גברת אמת על קצות האצבעות.

עוד ביצירה שפע סמלים: עיניים אדומות ענקיות מקרטון נכנסות מצידי הבימה, מר חוכמת חיים צובט את אחוריה של נזירה ושישה סולנים הופכים לפתע לירקות. המטמורפוזה לירקות מרשימה הודות לתלבושות מחוכמות שהמעצב דייוויד רוג'ר עיצב על בסיס קריקטורות שהופיעו בעיתונים בימי חייו של רוסיני.

המוסיקה של המערכה הראשונה מורכבת מבלייל קטעים משל רוסיני - "דואט החתולים" המעצבן (שהתוכנית מעידה שכלל לא נכתב על ידי רוסיני), חלקים ממיסה שחיבר, והפתיחה לאופרה "וילהלם טל", בסוף המערכה. בכוריאוגרפיה של מערכה זו יש חיוניות אבל היא אינה ראויה לשום ציון מיוחד. מוחמדוב אינו מגיע לרמתו הווירטואוזית הרגילה ומתעלה עליו מי שמגלם את עוזרו, גם בקפיצות, גם בצעדים וגם בסיבובים. דרסי באסל בתפקיד גברת אמת על קצות האצבעות אמורה להיות התגלמות הערכים הרוחניים, אך תלבושתה אינה מעידה על כך. היא עוטה חצאית מיני קצרצה, כשל מחליקות על קרח, שאינה מחמיאה לה.

המערכה השנייה נרקדת לצלילי יצירתו של רוסיני לפסנתר - "חטאי הזקנה". מוחמדוב מבלה כחצי שעה מתוכה בישיבה על ספסל וצפייה בבאסל, בשתי קבוצות רקדנים ובכל האנסמבל מבצע דיברטימנטו. הכוריאוגרפיה במערכה זו היא מין שעשוע כמעט-קלאסי עם קצת תערובת של ג'אז, ומרב הדגש על תנועות הידיים. יש רגעים משעשעים, אבל הרקדנים ממשיים וגשמיים, בקיצור מתחכם אבל לא יותר מזה. התמונה הכללית מזכירה את סצינות החזיון בבאלטים של פטיפה, בלי

ציפיות גדולות ליו את ההודעה שלהקת הבאלט המלכותי הבריטי הזמינה את טוויילה תארפ, אחת הכוריאוגרפיות האמריקאיות החשובות, ללונדון, ליצור עבורה תוכנית חדשה של ערב שלם. התוכנית אמורה היתה להיות בנויה משני ריקודים של תארפ ויצירה אחת חדשה שהכוריאוגרפית תתאים במיוחד לרקדנים האנגלים. בצורה זו אמורים היו הרקדנים להתנסות ביצירות המגובשות של תארפ, ולבדוק את יכולתם להתמודד עם דרישות סגנונה, וגם לנסות ליצור יחד איתה. אבל כשתארפ הגיעה ללונדון, לצפות ברקדני הבאלט המלכותי בשעת שיעור יומי, היא גילתה שהם רקדנים הרבה יותר מעניינים מששיערה, ובו במקום החליטה ליצור עבורם ואיתם ערב חדש שלם. כדי להתגבר על קוצר הזמן, היא תכננה שני שלישים מהמחולות החדשים עוד לפני ששבה ללונדון לעבוד, כך שאותם יכלה ללמד מהר ומהם לעבור ליצירה המשותפת לה ולרקדני הבאלט המלכותי.

התוצאה אינה באלט רגיל בשלוש מערכות, אבל גם לא רצף של פרקים בלתי קשורים זה לזה (כמו "Jewels" של בלנשין, לדוגמה). תארפ בחרה במוסיקה של רוסיני לכל המופע, ומראיונות שנתנה עולה שהיא בחרה בסיפור חייו של המלחין חובב הבישול בנושא המרכזי לערב. היא חילקה את הביוגרפיה של רוסיני לשלושה פרקים: הצלחה מוקדמת, התפרקות והשלב שבו מצא שלוה נפשית. אולם מה שרואים על הבמה יכול להתאים לביוגרפיה של תארפ עצמה לא פחות, אם לא יותר, מאשר לזו של רוסיני.

ככותרת ליצירתה היא שאלה שם מהאלגוריה הדתית Pilgrim's Progress של ג'ון בוניאן - Mr. Worldly Wise (מר חוכמת חיים), אך הבאלט חסר כמעט עלילה וקשה לקשרו לספר המפורסם. קשר אפשרי אחד בעיני הוא הנדידה, או ההתקדמות של הדמויות בבאלט מתמונה לתמונה של היצירה, שכל אחת מהן היא סצינה סמלית מתוך סדרה.

בבאלט שלוש דמויות מרכזיות. אירק מוחמדוב מגלם את מר חוכמת חיים - מין שחקן-נווד, ליצן ומצחיקן, הרקדן טצויה קומאקאוזה

המופע הנוכחי לא היה משמעותי עבורי. לזכות האירוע אפשר לומר רק שהוא היה ניסיון מרענן של הבאלט המלכותי ללכת בדרך לא סלולה - לא להסתפק בחידוש וחימום-מחדש של באלטים מלודרמטיים ישנים

הבאלט המלכותי הבריטי, "מר חוכמת חיים",

המערכה הראשונה, כור: טווילה תארפ

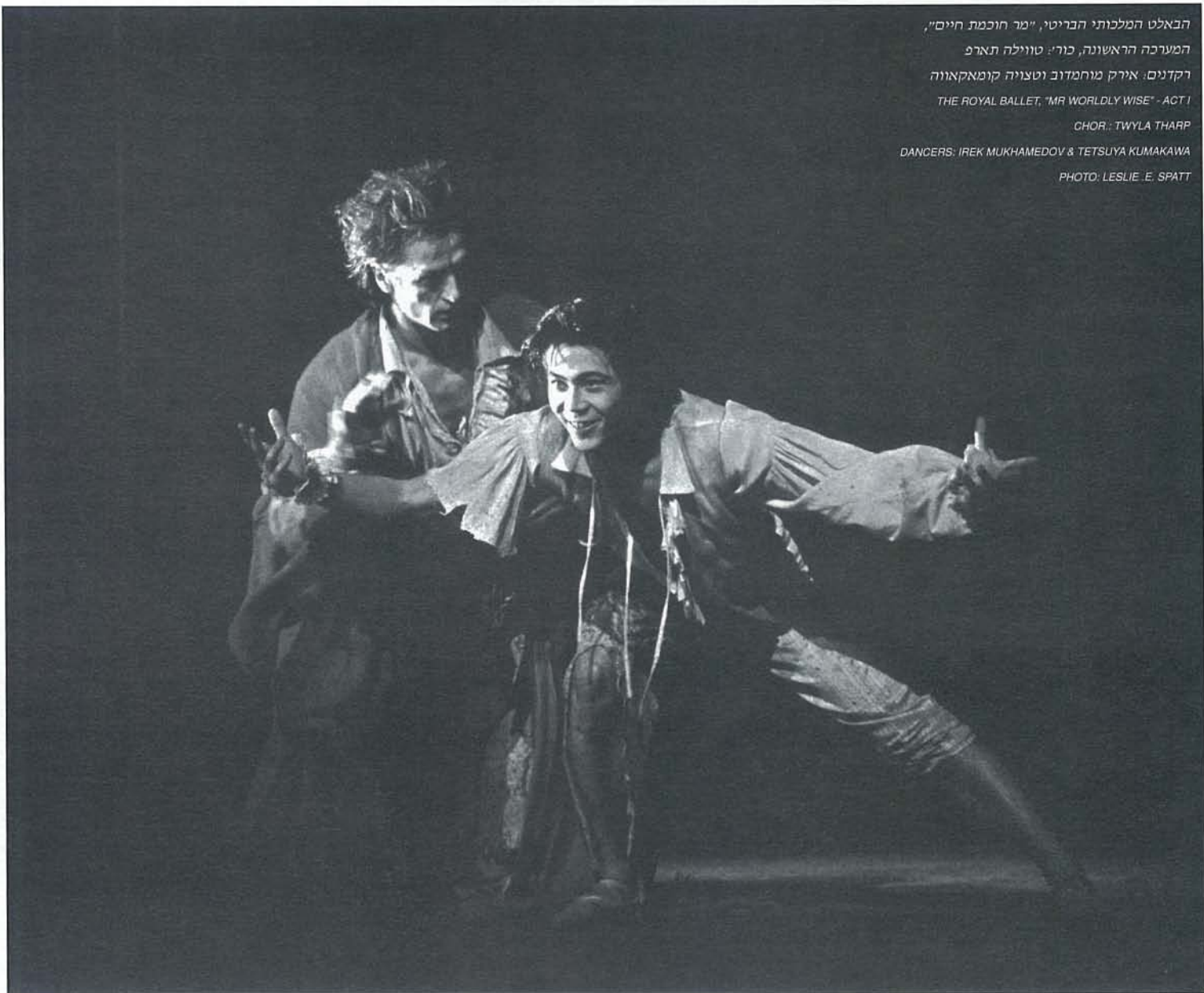
רקדנים: אירק מוחמדוב וטצויה קומאקאווה

THE ROYAL BALLET, "MR. WORLDLY WISE" - ACT I

CHOR.: TWYLA THARP

DANCERS: IREK MUKHAMEDOV & TETSUYA KUMAKAWA

PHOTO: LESLIE E. SPATT

"בטוחות", כמו הבאלטים העלילתיים מסוף המאה הקודמת, ומיני מופעי ראווה נוצצים.

"אגם הברבורים", שהלהקה תביא לאמפיתיאטרון של קיסריה, הוא הראשון והטוב שבעבודות השיחזור של דאול. הכוריאוגרפיה היא כנראה הקרובה ביותר לגרסה המקורית של פטיפה ואיוואנוב משנת 1895, שאפשר לראות בימינו. אם כי אותם יוצרים היו אולי מופתעים מכמה וכמה מנהגים לא כל-כך חצרוניים, שהכניס דאול.

ההתרכזות ביצירות של ערב שלם צימצמה את מרחב התימרון שנותר עבור יצירות קצרות, מודרניות, שהיו פעם תחום ההצטיינות של הבאלט המלכותי הבריטי. דווקא הצופים בישראל עומדים לזכות בהזדמנות, הנדירה כל כך בלונדון, לראות ביצוע של שתי עבודות מאת גדול הכוריאוגרפים האנגלים, פרדריק אשטון (בתוכנית המעורבת בתל אביב).

אחת משתי העבודות, "רפסודיה", סובלת מנטייתו של דאול להזמין תפאורות חדשות ופחות מוצלחות מהמקוריות לבאלטים מוכרים. התפאורה שאשטון עיצב בשעתו ל"רפסודיה" היתה בהירה, מלאת אוויר ומרווחת, בדיוק ההיפך מהתפאורה העכשווית.

מה קורה בבאלט המלכותי הבריטי? לקראת סיור הלהקה הלונדונית בישראל בראשית הקיץ

זה עשר שנים מחזיק אנטוני דאול - לשעבר מכוכבי הלהקה - בתפקיד המנהל האמנותי של הבאלט המלכותי הבריטי, וזאת כהונה ארוכה משל כל קודמיו בתפקיד, לבד משל נינט דה ואלואה, המייסדת. תחת שרביטו שמרה הלהקה על רמה מתקבלת על הדעת של רקדנים, אבל יותר ויותר חששות מתגנבים ללב בקשר לרפרטואר שלה. במידת מה עניין זה הוא מחוץ לשליטתו. לפני חמישים שנה, כשבת-האופרה פתח בשנית את שערי אחרי מלחמת העולם השנייה, האופרה בוצעה ללא להקת זמרים קבועה, ולצידה, המחול היה המרכיב העיקרי. וגם כשנוצרה להקת אופרה קבועה עדיין היה הבאלט התחום שמשך קהל וזכה למוניטין.

אבל הזמנים משתנים, והיום זוכה האופרה ליותר קהל ולקהל עשיר יותר מהבאלט. קיצוץ התמיכה הממשלתית וקשיים בהשגת חסויות מסחריות גרמו להפחתה ניכרת במספר מופעי הבאלט, ולדרישה מצד ההנהלה שהבאלט המלכותי יקדיש את רוב משאביו ליצירות

"Push Comes to Shove", ששם בולט תפקידו הנהדר של ברישניקוב בעיקר על רקע אפרוריות יתר התנועה ביצירה, כך גם בעבודתה בלונדון. בעבודה המאוחרת הניגוד בין הסולנים ללהקה גדול אף יותר. חולשה שנייה של היצירה ממוקדת במוסיקה. רוב הקטעים דווקא מושכים את הלב, אבל שלא כבעיבודיהם של רספיגי ובריטן למוסיקה של רוסיני - "חנות הקסמים" ו"ערב מוסיקלי" - הם נותרים מבודדים, קטועים, ולא מחזקים אלה את אלה. אל הדרמטורגיה המזורה של העבודה תארפ מתייחסת בתוכנייה: "זה אינו סרט ולא נובלה, אלא מחול. מה שאני משתדלת לעשות זה להעניק מספיק תוכן ועומק כדי שכל צופה יחוש שזה משמעותי עבורו".

אז איתי היא לא הצליחה. אני עוקב אחריה כבר שלושים שנה, בדרך כלל בהערכה רבה, אבל המופע הנוכחי לא היה משמעותי עבורי. לזכות האירוע אפשר לומר רק שהוא היה ניסיון מרענן של הבאלט המלכותי ללכת בדרך לא סלולה - לא להסתפק בחידוש וחימום-מחדש של באלטים מלודרמטיים ישנים. נקווה שבפעם הבאה יתמזל מזלם לבחור יוצר מתאים יותר לעבוד איתו.

קיצוץ התמיכה הממשלתית וקשיים בהשגת חסויות מסחריות גרמו להפחתה ניכרת במספר מופעי הבאלט, ולדרישה מצד ההנהלה שהבאלט המלכותי יקדיש את רוב משאביו ליצירות "בטוחות", כמו הבאלטים העלילתיים מסוף המאה הקודמת, ומיני מופעי ראווה נוצצים

היות ולכל הבאלטים שיבוצעו בארץ יש יותר מצוות אחד ולא אותו צוות ירקוד בכל המופעים, אפשר יהיה להשוות בין הרקדנים רבים סבורים שהטוב במבצעי המחולות של אשטון הוא ברוס סנסום ושמקרב הרקדנים הצעירים בלהקה אדם קופר הוא המוכשר ביותר. עוד כדאי לשים לב לשתי רקדניות צעירות העתידות להגיע בקרוב לרמה מצוינת - שרה וילדור ובלנדה האטלי.

אבל הכוריאוגרפיה נותרה כשהיתה - אחת העבודות היותר משעשעות ומקוריות של אשטון. את העבודה השנייה משל אשטון שנראה בארץ - "החלום" - הוא יצר עבור החגיגות לציון 400 שנה להולדת שקספיר, שנערכו בשנת 1964, ובעיני זה העיבוד המצחיק והרומנטי ביותר שנעשה למחזה של שקספיר לבימת המחול.

לזכותו של דאוול יצוין, שמאז מותם של אשטון והיוצר החשוב השני של הלהקה - קנת מקמילן, הוא השקיע מאמץ לא מבוטל בחיפוש אחר יוצרים חדשים ללהקתו. הניסיונות לא הוכתרו בהצלחה אולי משום שהוא ריכז את החיפוש בתחומי הבאלט המלכותי עצמו. הטוב בכשרונות הבית הוא אשלי פייגי ובישראל תבוצע היצירה המצולחת ביותר שלו עד היום "Fearful Symmetries". זה מחול שנוצר בהשראת המקצבים הסוחפים של המלחין ג'ון אדאמס, ואולי גם בהשראת יצירותיו המיוחדות כל כך של ויליאם פורסיית, שעבד לא פעם בבאלט המלכותי הבריטי.

ובאשר לרקדנים: הרקדנית האנגלייה היחידה שיכולה להתחרות בפורולריות של הכוכבת הצרפתייה של הלהקה, סילבי גיים, היא דרסי באסל. הרקדן הכוכב של הלהקה הוא אירק מוחמדוב, יוצא הבולשוי, והוא נחשב לכוכב בקנה מידה בינלאומי.

Menashe Dance Center
Director: Ada Levitt

- מבוא למחול
- בלט קלאסי
- מחול מודרני
- ג'אז
- אמנות היצירה
- מוסיקה במחול
- תולדות המחול
- רפרטואר

- פלדנקרייז
- מחלקה לטיפול
- בתנועה ומחול
- תוכנית העשרה
- למורים ותראפיוסטים
- קורס קיץ
- סדנת מופעים

צוות המורים:
חפציבה אברהם • פיט אברהמי • אסנת אוזן • טליה אשל
דבורה הופמן • מרים ורובל • ליסה כהן • עדה לויט • רבקה עד
אמירה קדם • סוזן קדם • לילך שמיר
מלווה על הפסנתר: סאשה זלטקובסקי

בגרות מלאה במחול בשיתוף עם המוסד החינוכי מבואות עירון

לתוכנית העשרה לקורסי קיץ, מצטרפים מורים מן הארץ ומחול"ל.
מזכירת האולפן: ציפי נסג'י • עוזרת למנהלה: קלר איבקר

טל. 06 - 370816, פקס 06 - 272419

חברה למתנ"סים • מרכזים חינוכיים

מאתר matan

מפעל תרבות ואמנות לנוער
Arts & Culture Project For Youth

תוכנית שנתית לבני נוער בתחום המחול

תשנ"ז 1996/7

מסלולים:

קלאסי	- החל מכיתה ז'
מודרני	- החל מכיתה ז'
קומפוזיציה	- החל מכיתה ט'
קבוצת בנים	

התוכנית השנתית תופעל במסגרת:

- מחנה אמנויות בקיץ (לפי מחזורים) בין 14.7.96 - 2.8.96
- מחנה אמנויות בחנוכה - בנושא מחול ספרדי ופלמנקו
- ימי מחול בלהקות מקצועיות ובתי ספר למחול
- ימי צפייה מרוכזים
- יום הפוך

לפרטים: 02-738140

משרד ראשי: רח' ישי 23 א' אבו-תור ירושלים 93544
מרכז אמנויות מתא"ן בדרום: תיכון אזורי "צפית" כפר מנחם 79875
טלפון: 08-8587435